

Näringsdepartementet
ronald.rutgersson@enterprise.ministry.se
registrator@enterprise.ministry.se

Genomförandet av tredje körkortsdirektivet

Sammanfattning

Transportstyrelsen kan konstatera att de föreslagna ändringarna rörande utfärdande och förnyelse av körkort, så som styrelsen har tolkat dessa, kommer – i jämförelse med dagens ordning – att medföra betydande olägenheter för medborgarna och näringslivet. Därtill kommer ökade kostnader och administration.

Transportstyrelsen har av regeringen fått i uppdrag att inom området fordon och förare vara utvecklingsmyndighet med inriktning att med rättsäkerhet och effektivitet utveckla kvalitet, service och tillgänglighet för medborgare och näringsliv. Transportstyrelsen ska bland annat arbeta för en utveckling av de automatiska beslutssystemen. Den föreslagna förändringen med t.ex. läkarintyg vid utfärdande av varje körkort som omfattar högre behörigheter går snarare mot en utveckling av manuell hantering. Med hänvisning bland annat härtill hemställer Transportstyrelsen om att de av styrelsen framförda synpunkterna nedan inarbetas i den slutliga lagstiftningen.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i körkortslagen (1998:488)

Transportstyrelsen anser att det är önskvärt att begrepp används konsekvent. Både begreppen ”behörighet” och ”körkortsbehörighet” används. Uppräkningen av behörigheter bör ske i samma ordningsföljd, lämpligtvis med den lägre behörigheten först, t.ex. A1, A2, A (jfr 2 kap. 5 § och 3 kap. 1 §) och inte A, A2, A1 (jfr 3 kap. 4 a §). Jfr även 4 kap. 5 § 4 där körkortsbehörigheten E nämns fristående till skillnad mot i andra bestämmelser.

Nedan lämnar Transportstyrelsen förslag till ny lydelse av föreslagna ändringar i körkortslagen. Förslagen kommenteras under respektive kapitel efter lagtexten, dock inte de förslag som enbart är av redaktionell natur.

Härigenom föreskrivs i fråga om körkortslagen (1998:488) <i>dels</i> att 2 kap. 14 §, 3 kap. 8 § och 12-14 §§ ska upphöra att gälla,	Härigenom föreskrivs i fråga om körkortslagen (1998:488) <i>dels</i> att 2 kap. 14 §, 3 kap. 8 § och 4 kap. 12-14 §§ ska upphöra att gälla,
<i>Föreslagen lydelse</i>	<i>Förslag till ny lydelse</i>
2 kap.	
5 §	
-- A2 1. tvåhjulig motorcykel som har en nettoeffekt av högst 35 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,2 kilowatt/kilogram och som, om fordonets originalutförande har ändrats, har sitt ursprung i ett fordon med högst den dubbla effekten 2. <i>trehjulig motorcykel med en nettoeffekt av högst 15 kilowatt</i>	-- A2 tvåhjulig motorcykel som har en nettoeffekt av högst 35 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,2 kilowatt/kilogram och som, om fordonets originalutförande har ändrats, har sitt ursprung i ett fordon med högst den dubbla effekten -- CIE bil som omfattas av kategori C1 och ett eller flera släpfordon som är kopplade till sådan bil om bilens och släpfordonens sammanlagda totalvikt inte överstiger 12 ton --
7 a §	
Behörigheten B ger rätt att framföra ett släpfordon vars totalvikt överstiger 750 kg och i kombination med dragfordonets totalvikt överstiger 3,5 ton (utökad behörighet B) endast om körkortshavaren har godkänts i ett särskilt körprov.	Behörigheten B ger rätt att framföra ett släpfordon vars totalvikt överstiger 750 kg och i kombination med dragfordonets totalvikt överstiger 3,5 ton (utökad behörighet B) endast om körkortshavaren har godkänts i ett särskilt körprov <i>och körkort har utfärdats med gemenskapskod 96.</i>

8 §	
Körkort med behörigheten CE, D1E eller DE ger även behörigheten BE. Körkort med behörigheten CE ger även behörigheten C1E.	Körkort med behörigheten C1E, CE, D1E eller DE ger även behörigheten BE. Körkort med behörigheten CE ger även behörigheten C1E. <i>Körkort med behörigheten DE ger även behörigheten D1E.</i>
9 §	
-	Körkort med behörigheten CE ger även behörigheten DE, om körkorts-havaren har behörighet D. <i>Körkort med behörigheten C1E ger även behörigheten D1E, om körkortshava-ren har behörighet D1.</i>
3 kap.	
1 §	
-- d) 20 år för behörigheten A -- f) 24 år för D och DE, samt --	-- d) 24 år för behörigheten A, <i>eller 20 år under förutsättning att körkorts-havaren har haft behörigheten A2 under minst två år,</i> -- f) 24 år för <i>behörigheterna</i> D och DE, samt --
2 b §	
Krav på innehav av körkortstillstånd gäller inte för utfärdande av körkort med sådan utökad behörighet B som anges i 2 kap. 7 § för den som redan innehar körkortsbehörighet B.	Krav på innehav av körkortstillstånd gäller inte för utfärdande av körkort med sådan utökad behörighet B som anges i 2 kap. 7 a § för den som redan innehar körkortsbehörighet B.
7 a §	
Krav på innehav av körkortstillstånd gäller inte vid ett körprov, om sökanden redan har ett körkort med behörighet som utan något medicinskt skäl har villkorats till att avse automatväxlat fordon och körprovet ska ske med ett manuellt växlat fordon för vilket samma behörighet krävs. Krav på innehav av körkortstillstånd	Krav på innehav av körkortstillstånd gäller inte vid ett körprov, om sökanden redan har ett körkort med behörighet som utan något medicinskt skäl har villkorats till att avse <i>fordon utan kopplingspedal (eller kopplings-handtag för kategorierna A1, A2 eller A)</i> och körprovet ska ske med ett manuellt växlat fordon för vilket

<p>gäller inte heller vid ett körprov för utfärdande av körkort med sådan utökad behörighet som anges i 2 kap. 7 § för den som redan innehar körkortsbehörighet B.</p> <p>I övrigt ska 4 och 5 §§ gälla i tillämpliga delar.</p>	<p>samma behörighet krävs.</p> <p>Krav på innehav av körkortstillstånd gäller inte heller vid ett körprov för utfärdande av körkort med sådan utökad behörighet som anges i 2 kap. 7 a § för den som redan innehar körkortsbehörighet B.</p> <p>I övrigt ska 4 och 5 §§ gälla i tillämpliga delar.</p>
10 §	
<p>När ett körkortstillstånd meddelas eller ett körkort utfärdas, får de särskilda villkor för innehavet av körkortstillståndet eller körkortet som är nödvändiga från trafiksäkerhets-synpunkt beslutas. Sådana villkor får också föreskrivas efter det att körkortstillståndet har meddelats eller körkortet utfärdats.</p>	<p>När ett körkortstillstånd meddelas eller ett körkort utfärdas, får de särskilda villkor för innehavet av körkortstillståndet eller körkortet som är nödvändiga från trafiksäkerhets-synpunkt beslutas. Sådana villkor får också <i>beslutas</i> efter det att körkortstillståndet har meddelats eller körkortet utfärdats.</p>
11 §	
<p>Ett körkort gäller från och med den dag då det utfärdas, <i>med den begränsning som följer av 12 §.</i></p>	<p>Ett körkort gäller från och med den dag då det utfärdas.</p>
15 §	
<p>Den som kör ett fordon som avses i 2 kap. 1 § ska ha med sig körkortet.</p> <p>På begäran av bilinspektör eller polis ska handlingarna överlämnas för kontroll.</p>	<p>Den som kör ett fordon som avses i 2 kap. 1 § ska ha med sig körkortet.</p> <p>På begäran av bilinspektör eller polis ska <i>körkortet</i> överlämnas för kontroll.</p>
4 kap.	
1 §	
<p>--</p> <p>Kravet på innehav av körkorts-tillstånd enligt första stycket 1 gäller inte heller den som redan har ett körkort med behörighet B och övningskörningen ska ske med fordon för vilka det krävs sådan utökad behörighet B som anges i 2 kap. 7 §.</p>	<p>--</p> <p>Kravet på innehav av körkorts-tillstånd enligt första stycket 1 gäller inte heller den som redan har ett körkort med behörighet B och övningskörningen ska ske med fordon för vilka det krävs sådan utökad behörighet B som anges i 2 kap. 7 a §.</p>

2 §	
<p>7. 20 år för körning med fordon som kräver körkortsbehörighet C, CE, D1 eller D1E eller med trehjulig motorcykel med en högre nettoeffekt än 15 kilowatt,</p> <p>8. 23 år för körning med fordon som kräver körkortsbehörighet D eller DE eller med sådan tvåhjulig motorcykel som kräver körkortsbehörighet A, om körkortshavaren inte har haft <i>körkort med</i> behörigheten A2 under minst ett år och sex månader,</p> <p>--</p>	<p>7. 20 år för körning med</p> <p>a) fordon som kräver körkortsbehörighet C, CE, D1 eller D1E,</p> <p>b) trehjulig motorcykel med en högre nettoeffekt än 15 kilowatt,</p> <p>8. 23 år för körning med</p> <p>a) fordon som kräver körkortsbehörighet D eller DE,</p> <p>b) sådan tvåhjulig motorcykel som kräver körkortsbehörighet A, om körkortshavaren inte har haft behörigheten A2 under minst ett år och sex månader,</p> <p>--</p>
3 §	
<p>I stället för vad som anges i 2 § första stycket 7 gäller att den som <i>körtränar inom ramen för</i> sådan grundutbildning som anges i 3 kap. 3 § lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens ska ha uppnått en ålder av 18 år.</p> <p>I stället för vad som anges i 2 § första stycket 8 gäller att den som <i>körtränar inom ramen för</i> sådan grundutbildning som anges i 3 kap. 5 § första stycket eller 6 § lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens ska ha uppnått en ålder av 20 år.</p>	<p>I stället för vad som anges i 2 § första stycket 7 gäller att den som <i>samtidigt genomgår</i> sådan grundutbildning som anges i 3 kap. 3 § lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens ska ha uppnått en ålder av 18 år <i>vid övningskörning i trafikskola</i>.</p> <p>I stället för vad som anges i 2 § första stycket 8 gäller att den som <i>samtidigt genomgår</i> sådan grundutbildning som anges i 3 kap. 5 § första stycket eller 6 § lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens ska ha uppnått en ålder av 20 år <i>vid övningskörning i trafikskola</i>.</p>
8 kap.	
1 §	
<p>--</p> <p>4. beslut att inte bevilja tillstånd enligt 4 kap. 9 § att bedriva introduktionsutbildning eller <i>tillstånd enligt 4 kap. 12 § att bedriva</i> riskutbildning, och</p> <p>5. beslut enligt 4 kap. 10 § att</p>	<p>--</p> <p>4. beslut att inte bevilja tillstånd enligt 4 kap. 9 § att bedriva introduktionsutbildning eller riskutbildning, och</p> <p>5. beslut enligt 4 kap. 10 § att återkalla tillstånd att bedriva introduk-</p>

återkalla tillstånd att bedriva introduktionsutbildning eller <i>beslut enligt 4 kap. 13 § att återkalla tillstånd att bedriva riskutbildning.</i> --	tionsutbildning eller riskutbildning. --
10 kap.	
2 §	
-- Om en läkare vid undersökning finner det sannolikt att körkortshavaren av medicinska skäl är olämplig att ha körkort och körkortshavaren motsätter sig fortsatt undersökning eller utredning, ska läkaren anmäla förhållandet till Transportstyrelsen. --	-- Om en läkare vid undersökning <i>eller vid genomgång av journalhandlingar</i> finner det sannolikt att körkortshavaren av medicinska skäl är olämplig att ha körkort och körkortshavaren motsätter sig fortsatt undersökning eller utredning, ska läkaren anmäla förhållandet till Transportstyrelsen. --

Övergångsbestämmelser

4. Övergångsbestämmelsen medför att "gamla" handledarskap inte förses med en giltighetstid på fem år, vilket förvisso följer principen om att tidigare förvärvade rättigheter inte ska påverkas av nya bestämmelser, men därmed går de heller inte att gallra ur vägtrafikregistret. Enligt tidigare förslag till ändring i körkortsförordningen (1998:980) fanns dock ett förslag till övergångsbestämmelse som innebar att även "gamla" handledarskap skulle förses med en giltighetstid på fem år från dagen för ikraftträdande av de nya reglerna. Skälet till detta var att samtliga handledarskap skulle behandlas enligt samma principer och att det skulle bli möjligt att gallra dessa med början av år 2017. Transportstyrelsen anser att övergångsbestämmelsen bör kompletteras med detta förslag.

Transportstyrelsen anser att det bör införas en övergångsbestämmelse om vad som ska gälla för de körkortshavare som har villkorskod 74-77. Ska villkorskod 74 omvandlas till behörighet C1? Eller finnas kvar som villkor?

2 kap.**5 §****A2**

Enligt författningskommentarerna ger A2 rätt att köra motorcyklar som omfattas av kategori A1. Punkten 2 rörande trehjulig motorcykel bör därför tas bort eftersom den omnämns under A1.

C1E

Kategori B behöver inte nämnas då samma princip som ovan bör gälla även här.

7 a §

Rätten att köra fordon som omfattas av utökad behörighet B gäller inte omedelbart efter ett godkänt körprov utan det krävs ett utfärdat körkort med gemenskapskod 96. Rätten att köra gäller först efter att Transportstyrelsen har fattat beslut om utfärdande av körkort med sådan kod.

8-9 §§

De kompletteringar som Transportstyrelsen föreslår i 8 § framgår enligt författningskommentarerna redan av 2 kap. 5 §. Transportstyrelsen anser dock att det är mycket tydligare att skriva ut dem och att ett tillägg även behöver göras i 9 §.

3 kap.**1 § d**

Transportstyrelsen anser att grundförutsättningen bör framgå, dvs. 24 år, kompletterat med det undantag som finns rörande A2 (jfr 4 kap. 2 § 6).

7 a §

Begreppet ”automatväxlat fordon” bör ändras till ”fordon utan kopplingspedal (eller kopplingshandtag för kategorierna A1, A2 eller A)” (jfr ändringsdirektiv 2008/65/EG till det andra körkortsdirektivet).

11-12 §§

Dessa bestämmelser handlar om utfärdande respektive förnyelse. Förslaget innebär att en person med högre behörigheter ska visa att de medicinska kraven är uppfyllda, med t.ex. läkarintyg, vid varje förnyelse oavsett orsak till att ett nytt körkort tillverkas. Således omfattas även förlustanmälan och namnändring. Detta kan medföra att det kommer att genomföras flera prövningar under den femåriga giltighetstiden för högre behörigheter.

För att få köra vissa fordon krävs ett giltigt körkort. Där ska bl.a. framgå vilka typer av fordon (kategorier) körkortshavaren har rätt att köra, om vissa förbehåll finns samt när giltighetstiden utgår för körkortet eller för viss behörighet.

Giltigt körkort betyder dock olika saker om man avser behörigheten att köra eller om man avser giltigheten av själva körkortshandlingen. Om behörigheterna eller andra förhållanden förändras, ska oftast nytt körkort utfärdas/förnyas. Dessutom ska körkortshandlingen bytas ut (förnyas) med jämna tidsintervall. Dessa periodiska utbyten sker främst i syfte att motverka förfalskningar och annat missbruk. Vid dessa utbyten finns möjligheten att uppdatera körkortets säkerhetsdetaljer och se till att fotot är aktuellt och välliknande.

Ibland görs en förnyad prövning av vissa giltighetskriterier i samband med det periodiska utbytet av en körkortshandling, t.ex. förnyade medicinska kontroller. Sådana prövningar ska inte åläggas vid andra tidpunkter än vid de periodiska kontrollerna enligt direktivet (punkt 9 i de inledande avsiktsförklaringarna) om det inte finns speciella skäl, t.ex. kortare intervall vid vissa sjukdomar.

Om inga särskilda skäl finns för omprövning så innebär det periodiska körkortsutbytet ingen förändring av rätten att köra olika typer av fordon, utan fungerar enbart som uppdatering av den fysiska handlingen. Själva handlingen är inte tänkt att vara det som avgör behörigheten att köra ett visst fordon vid ett visst tillfälle utan ska vara ett bevis som talar om vilka rättigheter innehavaren har. Behörigheten att köra är beroende av att det finns ett beslut om att tilldela denna behörighet (körkortsutfärdande). När ett sådant beslut finns kan man tillverka ett körkort och skicka ut det till den som har fått sin behörighet. För att underlätta kontrollen av att körkortshavaren har rätt behörighet finns i lag reglerat att körkortet ska medföras vid färd och kunna uppvisas för polis eller annan behörig person.

Om körkortet inte medförs vid färd, är stulet, borttappat eller om man väntar på en ny körkortshandling, så påverkas inte rätten att köra olika fordon. Detta är skälet till att det i arbetet med direktivet lades ner mycket kraft på att få de förhandlande medlemsstaterna att förstå hur viktigt det var att hålla isär de båda typerna av giltighet. Därför använder direktivet också skilda begrepp för det som kallas den "administrativa giltigheten" av själva körkortshandlingen och "behörigheten att köra" (punkt 7 i de inledande avsiktsförklaringarna samt i artiklarna). Det fanns medlemsstater som ville likställa rätten att köra med innehav av själva körkortshandlingen och därför ifrågasatte statens rätt att kräva att den "förvärvade handlingen" skulle behöva bytas ut överhuvudtaget. Förhandlingarna ledde fram till slutsatsen att det både är en juridisk och

tillämpningsmässig skillnad mellan den beslutade behörigheten att köra vissa fordon och värdet av den handling som ska visa att man beviljats denna rättighet.

Regeringen har nu i argumentationen för ändringarna i körkortslagen fört in ett nytt synsätt för Sverige angående körkortshandlingens status, som en avgörande faktor för rätten att köra. Synsättet skulle vidare styra hur körkortssystemet ska hanteras samt procedurerna för utfärdande, giltighet och återkallelse m.m. Regeringen gör det genom att hävda att det inte bör vara någon skillnad på administrativ giltighet och på rätten att köra. Det kan innebära att Transportstyrelsen vid t.ex. administrativa byten samtidigt ska besluta om förnyad behörighet med de provningar om lämplighet som då krävs. Detta skulle få mycket stora negativa konsekvenser för den enskilde körkortshavaren och myndigheternas insatser.

Vilka effekter den föreslagna tolkningen, om att rätten att köra upphör om det inte finns en giltig handling, skulle få på medborgare och näringsliv finns inte berört i de konsekvensbeskrivningar som lämnats. De praktiska och samhällsekonomiska konsekvenserna bör beaktas innan dagens etablerade tolkningar om giltigheten frångås.

Vid en genomgång av hur de olika processerna skulle påverkas för körkortshanteringen vid t.ex. utfärdande, förnyelse och utbyte så uppstår en rad frågetecken och troliga problem. Problemen skulle i första hand drabba de enskilda körkortshavarna, men också ge stora tolkningsproblem vid tillämpningen. Nedan följer några exempel på sådana situationer:

Exempel 1:

En person förlustanmäler sitt körkort med behörighet A, B, C; är över 45 år och behöver ett nytt körkort snarast. Föreslaget krav är då att personen ska komma in med läkarintyg så att en medicinsk provning kan ske. Provningsen kommer att ta tid innan den är klar. Personen ska även medverka till att komma in med foto, namnteckning och avgift innan ett nytt körkort kan tillverkas. Vid ytterligare förlustanmälningar under den femåriga perioden kommer personen att provas ännu fler gånger med därtill förenade kostnader. Detta kan inte vara en avsedd effekt eller i enlighet med direktivets syfte.

Exempel 2:

I dag utfärdas ett körkort efter återkallelse (enligt 5 kap. 14 § punkterna 2, 3 och 4) utan någon personlig eller medicinsk provning och körkortshavaren återfår sin rättighet efter spärretidens slut under förutsättning att foto och namnteckning har inkommit (s.k. automatärenden). Enligt remissen ska även en medicinsk provning ske, med därtill förenade kostnader, om körkortshavaren har högre

behörigheter. Detta får till följd att körkortet troligen inte kommer att kunna tillverkas direkt efter spärrtidens utgång vilket innebär en ytterligare förlängning av den tid som personen inte får köra.

Exempel 3:

En person innehar körkort med behörighet B och C samt ett körkortstillstånd för grupp III som är giltigt i fem år. Godkänt förarprov för behörighet D avläggs efter två år. Ska en ny medicinsk prövning ske före utfärdandet? Ska personen i så fall provas före varje tillfälle när man försöker avlägga prov, trots att körkortstillståndet gäller fortfarande? Detta för att se till att utfärdandet inte fördröjs efter ett godkänt prov. Vid underkänt förarprov har då läkarintyget lämnats i onödan om det ändå måste lämnas före nästa försök.

Det måste således tydliggöras när en persons behörighet inträder i förhållande till körkortshandlingen. När inträder personens rättighet och när blir ett körkort eller en behörighet ogiltig? Genom att förslaget har slagit ihop behörighet och handling i ett, får det stora praktiska och ekonomiska konsekvenser för den enskilde.

Nedan listas en sammanfattning där resonemangen behöver redas ut:

- prövning vid varje utfärdande av körkort
- prövning vid varje förnyelse av körkort
- föreläggande av alla som inte medverkar till förnyelse före giltighetstidens utgång
- flera prövningar under en femårsperiod
- utfärdande efter återkallelse, utan krav på förarprov samt s.k. automat-ärenden (enligt 5 kap. 14 §, jfr exempel 2 ovan)
- utfärdande efter ogiltighet, körkortstillstånd utan krav på förarprov
- utfärdande efter hävande och utökad B-behörighet
- körkortstillstånd för grupp I, II och III har skilda medicinska prövningar för samma behörighet beroende på vad du har och vad du söker, t.ex. en person som har C och söker A - måste då ändå uppfylla kraven för C
- om körkortshavaren vid en prövning av de högre behörigheterna endast uppfyller kraven för de lägre behörigheterna så upphör inte de högre behörigheterna att gälla förrän körkortet förnyas, alternativt måste en återkallelse av de högre behörigheterna ske
- skillnaden i 7 kap. 2 § mellan punkterna 2 (fortsatt giltighet enligt 3 kap. 12 §) och 4 (förnyelse av körkort)
- utländska körkort - ersättning ska jämföras med förnyelse 6 kap. 7 §. Bör då inte ordet ersättas anges i 3 kap. 12 §?

4 kap.

2 §

Det är tydligare att skriva bestämmelserna om motorcyklar i egna stycken (jfr punkten 4 a-c i samma bestämmelse).

3 §

Det är väsentligt att skilja på begreppen körträning och övningskörning som har olika syften och funktion. Med föreslagen lydelse av 4 kap. 3 § uppnås inte syftet som beskrivs på sid. 73-74, dvs. att övningskörning ska kunna ske från en lägre ålder om det sker inom ramen för utbildning enligt lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens. Körträning definieras enligt förordning om vägtrafikdefinitioner (2001:651) som *träning i att föra ett körkorts- eller traktorkortspliktigt motordrivet fordon utan avsikt att avlägga förarprov* och ska vara av sådan karaktär att eleven redan har kunskaper och färdigheter som motsvarar kraven för körkortsbehörigheten. Övningskörning definieras indirekt i 4 kap. 1 § körkortslagen (1998:488) som något som den som innehar körkortstillstånd och vill öva sig för att få körkort kan göra. De lägre ålderskraven, 18 respektive 20 år, kan med föreslagen lydelse endast tillämpas vid *övningskörning* inom gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning eller vid *körträning* med fordon som kräver behörighet C, CE, D eller DE. Körträning är i sin tur inte möjlig för den som inte först har övat sig i grundläggande syfte att ta körkort. För att möjliggöra för elever som genomgår grundutbildning för yrkesförarkompetens att ta körkort för fordonsslaget vid de lägre åldrarna, måste utbildningen även omfatta övningskörning för att få körkort. Körkortsutbildning kan inte ges hos en utbildare med tillstånd för yrkesförarkompetens om denne inte också har tillstånd att driva trafikskola. Detta kan medföra en konkurrensbegränsning för företag som inte har båda dessa tillstånd. Även för tillsynen av utbildare för yrkesförarkompetens respektive trafikskola är det av största vikt att hålla isär utbildning som sker för yrkesförarkompetens och vad som är körträning eller annan utbildningsform samt vad som är körkortsutbildning med övningskörning. Övningskörning med privat handledare eller övningskörning i trafikskola som enbart syftar till körkortsbehörighet ska dock inte vara möjlig vid de lägre åldersgränserna. För att uppnå det beskrivna syftet föreslås en revidering av bestämmelsen.

10 kap.

2 §

Bestämmelsens syfte är att möjliggöra för patientens läkare att genom en anmälan och Transportstyrelsens föreläggande få till stånd en läkarundersökning av körkortshavaren med inriktningen att bedöma lämpligheten att inneha körkort. Denna ansats fungerar så länge som läkaren har kontakt med patienten.

Tyvärr är det ofta förekommande att patienten har kontakt med läkare under utbildning (ST-läkare, AT-läkare) som efter viss tidsperiod byter klinik eller sjukhus. I ett sådant fall, om patienten trots upprepade kontaktförsök och kallelser uteblir från överenskommen uppföljning på mottagningen hos en ny läkare, finns ingen som kan göra en anmälan eftersom ingen av de kvarvarande läkarna har undersökt patienten. Dock finns det oftast väl dokumenterat i journalen tveksamheter till körkortsinnehavet, vilket skulle kunna utgöra underlag för en kvarvarande läkare på mottagningen att göra anmälan. Transportstyrelsen anser därför att föreslaget tillägg bör göras i bestämmelsen. Motsvarande tillägg bör då även föras in i 3 kap. 5 § förslag till lag om ändring i yrkestrafiklagen (1998:490).

4 Utgångspunkter

4.1.2 Körkortsdirektiven

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG

Sid 37, andra stycket, första meningen ska ändras från "...; bl.a. föreskrivs om att körkortet i en framtid ska förses med en mikroprocessor" till "...; bl.a. föreskrivs om att körkortet i en framtid *får* förses med en mikroprocessor".

5 Förarbehörighet

5.1.3 Bevis om att körkort eller förarbevis utfärdats

I lagrådsremissen berörs begreppen "lämna ut" och "hämta ut" (3 kap. 13 § punkt 7, 3 kap. 15 §, 9 kap. 2 § och sidorna 42 och 44). Det är mycket oklart vad begreppen står för. Avser begreppen "lämna ut" att myndigheten har lämnat ut körkortet och "hämta ut" att personen har avhämtat handlingen från posten? Om det senare ska gälla betyder det att myndigheten måste få återrapporteringar i samtliga fall vid utlämnade av körkort eller förarbevis. I dag är det posten som sköter detta vad gäller körkortet medan förarbevisen skickas direkt hem till personens brevlåda. Förslaget kommer då att medföra problem med att fastställa

när ogiltighet inträder.

6 Utfärdande och giltighet av körkort

6.3.1 Administrativ giltighetstid

Skälen för regeringens förslag

Verkställighetsfrågor

Om ett körkort har förlustanmälts eller behöver förseres med nya uppgifter av formell karaktär, finns det enligt regeringen två möjliga vägar att gå (sid. 63). Det första av dessa alternativ innebär att förnyelse alltid ska ske vid de ordinarie förnysetillfällena vart femte år eller tionde år oavsett om körkortet har förnyats under tiden däremellan. I så fall behöver det vid en förnyelse som infaller däremellan endast ske en prövning av att kravet på permanent bosättning i Sverige är uppfyllt. Transportstyrelsen delar inte regeringens uppfattning att detta alternativ skulle innebära ökad administration och olägenhet för den enskilde, tvärtom skulle både den enskilde och samhället besparas både kostnader och olägenheter. Transportstyrelsen förordar således alternativ 1. Det nya körkortet efter förlustanmälan skulle med fördel kunna utformas som ett duplikat med den harmoniserade koden 71 i enlighet med direktivets bilaga 1.

Regeringen föreslår att föreläggande ska ske i samtliga förnyelsesituationer. Detta får till följd att myndigheten måste förelägga i god tid före den administrativa giltighetstidens utgång för att förnyelse ska hinna ske innan körkortet förfaller. Enligt resonemang på sidan 65 och 3 kap. 14 § ska ett körkort som inte har förnyats efter föreläggande upphöra att gälla, tillsammans med de behörigheter som följer av körkorts innehavet. Det här får till följd att samtliga landets körkortshavare ska föreläggas innan tiden går ut för att körkortet och behörigheten ska fortsätta att gälla. Om alla dessa personer dessutom ska visa att de medicinska kraven för eventuella högre behörigheter är uppfyllda är det än mer angeläget att förnyelseprocessen startar långt innan giltighetstiden utgår. Det framgår inte heller vad som ska hända om myndigheten inte hinner fatta beslut om förnyelse innan den administrativa giltighetstiden går ut - antingen på grund av att körkortshavaren inte har kommit in med samtliga handlingar eller om den medicinska prövningen drar ut på tiden. Den enskildes och Transportstyrelsens merkostnader för införande av föreläggande i denna omfattning framgår inte av konsekvensutredningen. Varje år förnyas ca 500 000 körkort och under 2014-2015 kommer denna siffra att stiga till ca 1 miljon per år då det kommer att ske många 10-årsförnyelser. Det kommer att bli väldigt kostsamt om samtliga dessa ärenden ska föreläggas och därmed även delges (se bilaga). Föreläggande i alla dessa situationer bör således inte införas.

Sid 66, andra meningen ska ändras från ”Exempelvis en behörighet att köra lastbil som kräver behörighet D fr.o.m. 21 års ålder ska således inte påverkas av att åldersgränsen nu höjs till 24 år” till ”Exempelvis en behörighet att köra *buss* som kräver behörighet D fr.o.m. 21 års ålder ska således inte påverkas av att åldersgränsen nu höjs till 24 år”.

7 Övningskörning

7.1.1 Ålderskrav

Sid 70, andra stycket, första meningen. För övningskörning med moped, snöskoter och terränghjuling är ålderskravet inte 18 år.

7.2.2 Kraven på den som ska utöva uppsikt

Nu gällande lydelse av 4 kap. 2 § innebär att eleven alltid ska ha en giltig introduktionsutbildning när övningskörning pågår. Förutom att säkerställa att körkortstillståndet är giltigt och att handledarens godkännande är giltigt, måste såväl handledare som elev försäkra sig om att även introduktionsutbildningen för eleven är giltig. Handledarens utbildning behöver dock inte vara giltig när övningskörning pågår eftersom den är kopplad till godkännandet, som i sig föreslås vara giltigt i fem år. Transportstyrelsen har i arbetet med förslag till ändringar i körkortsförordningen påtalat problemen med denna lydelse och därför finns nu ett förslag till ny lydelse i förordningen som innebär att ett godkännande som handledare inte får meddelas innan eleven har genomgått introduktionsutbildning. Denna nya skrivning är delvis lösning på problemen, men nuvarande krav i lagen skulle kunna uppfattas som kontraproduktivt eftersom en elev (dock inte handledaren) kan tvingas genomgå introduktionsutbildning mer än en gång för att kunna övningsköra med samma handledare. Regeringen bör därför återkomma till frågan i samband med ytterligare ändringar av körkortsförordningen och där möjligen reglera att ett godkännande som handledare endast gäller under förutsättning att eleven uppfyller samtliga krav för övningskörningen.

10 Yrkesförarkompetens

10.2 Kompetens- och ålderskrav för godstransporter

Sid 102, sista stycket. Redaktionell synpunkt om att sista meningen är oavslutad.

11 Övriga frågor

11.6 Krav på förarprövare

Under skälen för regeringens förslag nämns att de bestämmelser om krav på förarprövare av det slag som körkortsdirektivet reglerar i dag återfinns i myndighetsföreskrifter. Vidare sägs att det är önskvärt att behålla denna ordning och att ingenting hindrar Transportstyrelsen att även fortsättningsvis reglera denna typ av detaljkrav i föreskrifter. Vid tidigare underhandskontakter med departementet har diskussion förts om att det vore lämpligt att införa en s.k. portalparagraf i körkortslagen om att förarprövare ska ha viss kompetens för att få behörighet att förrätta förarprov. Transportstyrelsen noterar att någon sådan bestämmelse inte har föreslagits.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, som har beslutats av generaldirektör Staffan Widlert, har deltagit direktörerna Birgitta Hermansson och Birger Höök, enhetschefen Stig Brahn, sektionschefen Mariann Almgren, verksjuristen Sven Hultman samt utredare Maria Åkerlund, den senare föredragande.

Staffan Widlert

Nedan följer en redogörelse av de kostnader som beräknas bli följden av lagrådsremissen rörande föreläggandeprocessen vilken ingår i genomförandet av tredje körkortsdirektivet (se sid 13). Kostnaderna avser endast de situationer där Transportstyrelsen ska förelägga berörda körkortsinnehavare i god tid innan den **administrativa giltighetstiden** upphör.

De ekonomiska konsekvenserna i övrigt för Transportstyrelsen eller medborgare, har inte bedömts utifrån de nya förutsättningarna i lagrådsremissen.

Föreläggandeprocess i dag: (siffror från 2010)

Antal förelägganden	Kostnad Transportstyrelsen:
66 800	3,7Mkr

Föreläggandeprocess enligt lagrådsremissens förslag:

	Hög volym	Låg volym
Ökade kostnader för Transportstyrelsen	63 Mkr	37 Mkr
Ökade kostnader för körkortsinnehavare	9 Mkr	5 Mkr

Dagens system med 45-årskontroller medför att det finns s.k. ”pucklar” vissa år då fler körkortsinnehavare omfattas av krav på periodisk förnyelse, vilket siffrorna under ”Hög volym” respektive ”Låg volym” ovan ska spegla. Nästa ”puckel” kulminerar år 2015 då drygt 1 miljon körkortsinnehavare berörs.

Förändring av föreläggandeprocessen enligt lagrådsremissen ger ökade kostnader på grund av en stor volymökning av blankettutskick. De största volymerna avser beslut om föreläggande, rekommenderade försändelser med mottagarbevis samt beslut om ogiltighet. Kostnaderna för porto, papper, kuvert samt för delgivning med stämningsman kommer således att öka dramatiskt. Vidare får anses högst troligt att kostnader för handläggning, produktion, kundtjänst samt IT-drift ökar.

Antalet nya ansökningar för körkortstillstånd förväntas öka då fler kommer att bli av med behörigheten och måste söka för att få tillbaka dem. Dessa kostnader är sådana som myndigheten har täckning för genom att de är avgiftsbelagda. De medför dock en merkostnad för körkortsinnehavaren.